

קלאסיקה

למילה קלאסיקה יש שתי משמעויות:

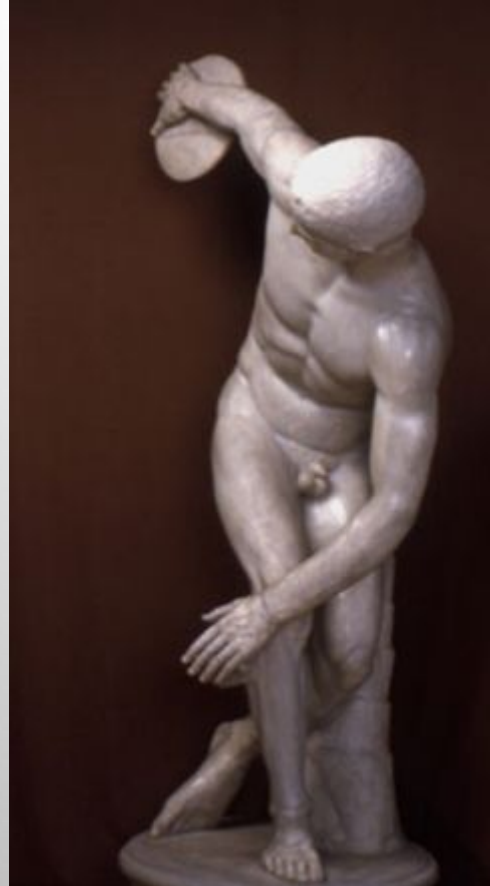
- אזכור התקופה ההיסטורית
- ציון של איכות וטיב.
- במילים אחרות, הקלאסיקה הפכה להיות רעיון, ערך בפני עצמו. כיום, המילה קלאסיקה מציינת דבר מה איכותי ופחות מכוונת אל עבר המשמעות ההיסטורית שלה.
- מבחינה היסטורית התקופה הקלאסית כ-1000 שנה מ-800 לפנה"ס עד 300 לספירה, תקופת התרבות היוונית והרומית, בתקופה זו דנו וקבעו והגדירו את מרבית הערכים בתחומי החיים השונים שבהם אנו משתמשים עד ימינו העיון התחיל בפילוסופיה והיא שעיצבה את המחשבה על הדת, המשפט, עיצוב העיר, המתמטיקה והיפה. שלמות התוכן והצורה שהושגו בעיון ובדיון הפילוסופי היווני בין אפלטון לאריסטו באמצע המאה ה-5 לפני הספירה, הפכו אותם לפילוסופים לדוגמה לבאים אחריהם, הם פילוסופים קלאסיים.
- מכאן שלמות בין תוכן לצורה, שיווי משקל, הרמוניה וסדר הן תכונות קלאסיות.
-
- הסקירה הקצרה על מהות האמנות הקלאסית, מנסה לאפשר הבנה טובה יותר של הניאוקלאסיציזם והרומנטיקה.

- אמנות יוון היא מכלול היסודות האסתטיים של התרבות, המשמשת בסיס לאמנות מערב אירופה עד ימינו. היא נוצרה על ידי עמי יוון באלף הראשון שלפני הספירה 1000 עד 100 שלפני הולדת ישו.
- התפתחות האמנות היוונית היא בהשראת ההגות היוונית המתרכזת בחקר האדם ומיקומו בעולם.
- **אמנות יוון היא בראש וראשונה לימוד האדם.**
- סיפור פיגמליון במיתולוגיה היוונית הוא ביטוי לתחרות האדם בכוחות הטבע.
- הסיפור כמשמעות סמלית לאמנות יוון שמנסה ושואפת לגלם ביצירותיה את החיים המשתנים ומלאי התנועה.
- מימוש עיקרי למגמה זו בתפיסת גוף האדם ובראיית הגוף כאורגניזם, בגיבושם של טיפוסים אדם ובהפיכת דמות האדם למדיום להבעת חוויות.
- הנער מקריטיוס 480 לפנה"ס, מבשר את הדמות האורגאנית בפיסול היווני על ידי שבירת הסימטריה וסיבוב קל של הגוף.
- פוליקלטוס ביסס את הגישה האורגאנית בשליש האחרון של המאה ה-5 לפנה"ס. הוא ניסה להעניק לדמויותיו את המונומנטליות של העמידה הרגועה, ועם זאת להביע את פוטנציאל התנועה שלהן. הקאנון של פוליקליטוס מאופיין בפרופורציות המדודות, יופיו של הגוף אינו טמון באיברים הבודדים, אלא בפרופורציות שלהם וביחסיו של כל אבר אל האברים האחרים ואל הדמות כולה.
- דמויות העירום היווניות מגלמות את מהותה של האמנות הקלאסית, בפרופורציות ובשלווה העצורה והמאופקת שלהן, כאילו מבקשות להשרות על הצופה הלך רוח של הרמוניה. רוח זו קשורה בפסלים פוליקליטוס פידיאס ופרכסיטלס והיא מכונה הטעם "האפולוני" (של אפולו) באמנות.
- בעולם הרוח היווני מעמדה של הפרופורציה מרכזי, המושגים: הרמוניה, סימטריה, פרופורציה, מידה, היו מהמוקדים החשובים של תרבות זו.

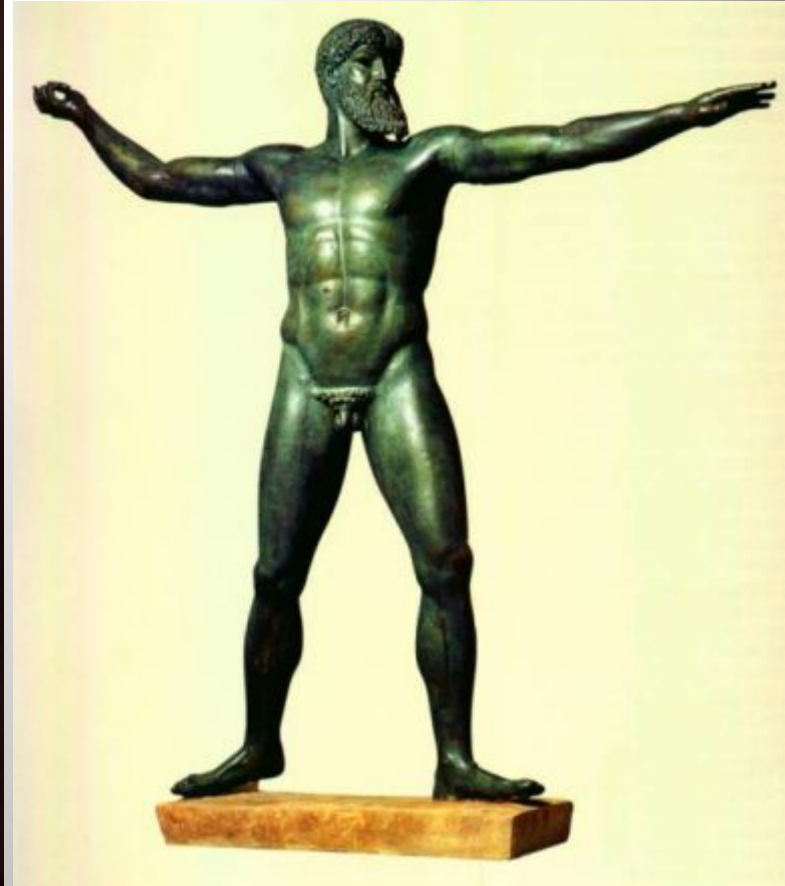
Kritios Boy
marble 86 cm 480 b.c

הנער מקריטיוס 480 b.c מבשר את הדמות האורגנית בפיסול היווני על ידי שבירת הסימטריה וסיבוב קל של הגוף.

Discobolos c. 450 BC MYRON.
(Roman copy) marble 180 cm

זורק הדיסקוס וזאוס מדגימים את שיווי המשקל הרופף במצב של מעבר מיציבה לתנועה, ברגע שלפני ביצוע הפעולה. שלושת הפסלים מציגים עירום גברי צעיר, שלו, מרוכז בביצוע הפעולה,

Zeus – Poseidon ca. 460 B.C.
found in sea off Cape Artemision
bronze 209 cm

קונטרה פוסטו - Contrapposto הוא מושג המשמש באמנות הוויזואלית ובתולדות האמנות לתיאור תנוחה של דמות אדם. זו נחשבת לתנוחה הקלאסית באמנות של יוון העתיקה. בקאנון הקלאסי הדמות נמצאת במצב של בין עמידה להליכה. רגל אחת של הדמות מונחת קדימה ישרה וכנגדה היד הנגדית מכופפת. כך נופל משקל הגוף על רגל אחת. בתנוחה זו, כתפי הדמות נוטות מעט ואילו קו המותן של הדמות נוטה לכיוון הנגדי כך שהגוף מקבל תנוחה המזכירה את האות S

Hermes with The Infant Dionysus 2.12 m
Praxiteles 350-330 B.C. Marble Olympian

Belvedere Apollo Marble h. 2.24 m
Roman copy of a Greek original 350-320 BC
Pio Clementino Museum, Vatican

Doryphoros by Polycleitus
450-440 B.C. Marble 210 cm
Roman copy

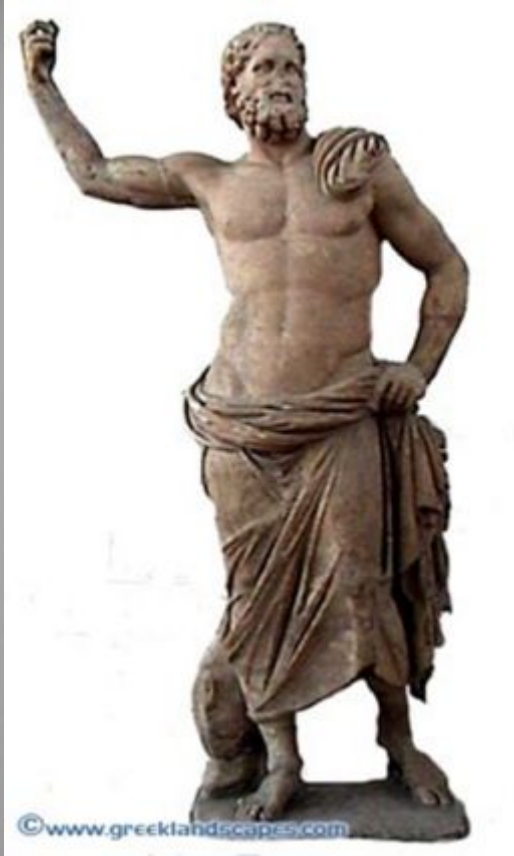
נושא הרומח" או "דוריפורוס" של פוליקליטוס מציג צעיר אתלטי אשר נשא רומח. הפסל נוצר במקור מברונזה, אולם שרדו רק העתקים שלו עשויים שיש. תנוחת הפסל משלבת בין דינאמיות לסטאטיות, בין עמידה להליכה ב"קונטרה פוסטו" Contrapposto, רגל ימין של הפסל מונחת קדימה, כלפני צעד ואילו רגל שמאל מורמת מעט וממוקמת מאחוריה כך שהדמות נשענת על רגלה הימנית.

אפולו בלוודרה מציג את דמותו של האל אפולו. דמותו מעוצבת בסגנון הלניסטי - בתנוחת הקונטרה-פוסטו.

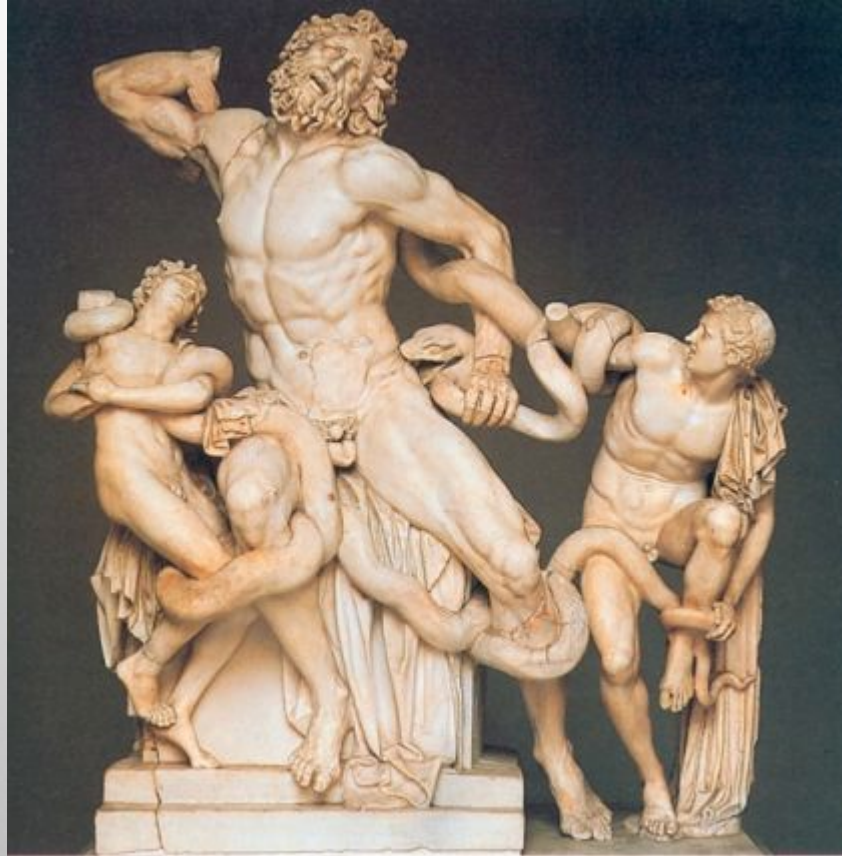
דמותו של הרמס מעוצב כגבר צעיר הניצב בתנוחה שבה זרועות הגוף מצטלבות. שלא כבתנוחת ה"קונטרה פוסטו" הקלאסית, הגוף מוטה בסיבוב קטן, כאילו על ציר הגוף, כך שמתקבלת נטייה קטנה של הגוף בצורת האות S. ידו האחת של הרמס הושטה אל האוויר ואילו ידו השנייה, הנשענת על עמוד המכוסה בד מפוסל, מחזיקה את דיוניסוס.

זוהי דמות גברית אבל נערית, מרוככת ומעודנת. פחות שרירים ופרופורציות. העמידה שלו היא לא יציבה ולא גברית. לעומת העמידה היציבה של נושא הרומח.

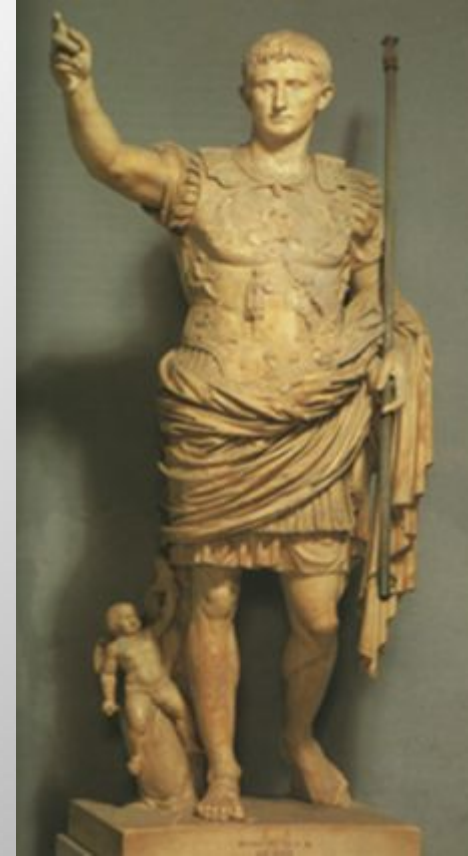
אפולו בלוודרה והרמס מייצגים שינוי מהתפיסה הקלאסית של הגבר החזק, בנוסף לכך נוספים חלקי בד המעידים על שינוי מגמה בהצגת הגבר.

Poseidon from Melos
200 BC 235 cm

Hagesandros, Athenodoros and Polydoros
of Rhodes Laocoon and his sons c. 175-150 BC
Marble, height 242 cm Museo Pio Clementino, Vatican

Augustus of Prima Porta,
Roman copy c. 20 A.D.
of a Roman original of c. 15 B.C.
204 cm

פוסידון ממלוס, מציג דמות של גבר מבוגר יותר מהטיפוס הקלאסי, בתנוחת קונטרה-פוסטו והוא לבוש בניגוד לגבר הקלאסי המוצג בעירום

לאוקון מייצג את הזרם הדיוניסי באמ' הקלאסית הקיים מהמאה ה-4 לפנה"ס, שהעלתה דמויות שהרחיקו את האמנים מן האיזון המאפיין את אפולו. ככל שהחוויה שרצו לבטא היתה חזקה, ודרמטית יותר, היא מפירה בצורה חריפה יותר את האיזון והשלמות ההרמונית. לאוקון מגלם את הסבל האנושי ואת המימד האנושי של מאבק הרואי, למרות שהסוף ידוע מראש.

אוגוסטוס מדגים שינוי בתפיסת האידיאל הגברי, דמותו מבוגרת יותר ולבושה. עמידתו ב"קונטרה פוסטו" Contrapposto, רגל ימין של הפסל מונחת קדימה, כלפני צעד ואילו רגל שמאל מורמת מעט וממוקמת מאחוריה כך שהדמות נשענת על רגלה הימנית.

Peplos kore, c. 530 BCE, Athens, Acropolis Museum 118 cm

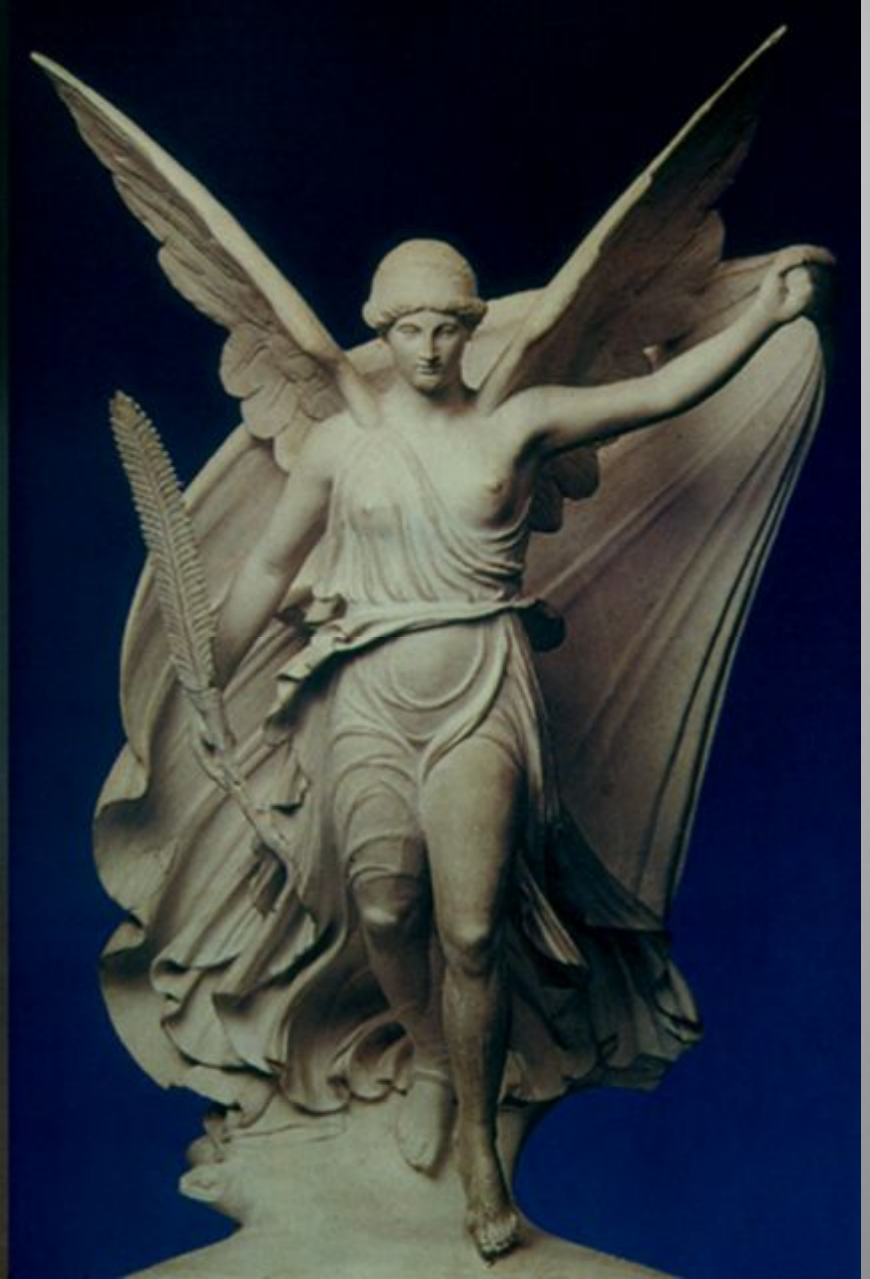

Athena H. 2.04 m late 5th century BCE

Praxiteles, *Knidian Aphrodite*, ca. 350-340 B.C. marble 194 cm

תפיסת גוף האישה הקלאסית משתנה ומומחשת בצורה ברורה בלוח שמציג את הנערה עם הפפלוס הארכאית – דמות עמודית חזיתית וסטאטית, מאה שנה מאוחר יותר, אתנה בתנוחת קונטרה-פוסטו, מציגה גוף נשי מבעד לקפלי הבד ושליטה טכנית בעיצוב קפלי הבד כטקסטורה גמישה ורכה. אפרודיטה מקנידוס- פסלו של פרקסיטלס מציג את האידיאלי הנשי הקלאסי, בעירום מלא והבד בצד. הפסל המקורי אבד והוא היווה השראה לפסלים דומים נוספים כמו ונוס מדיצי', ונוס קפיטולינה ועוד.

Nike by Paionios 420 BC. Olympia H 221 cm (reconstruction-right)

שתי הגרסאות של ניקה, מציגות את דמות האישה כאידיאל ואת הטכניקה של הצגת גוף האישה מבעד לקפלי הבד בצורה מיטבית. שקיפות הבד ורכותו והבלטת החושניות הנשית. הפסל, המתאר את האלה כדמות מכונפת הניצבת מול הרוח. ניקה פאיוניאס נוחתת ברכות על רגליה, כנפיה מושכות את גווה לאחור, והבגד שלה שנעשה שקוף מאדי המים נצמד אל גופה וחושף גוף מושלם של נערה. הגלימה יוצרת תחושה של תנועה. (הפסל מצד שמאל מציג את מה שנמצא והפסל הימני הוא שיחזור מלא)

**Nike of Samothrace 328 cm also known as 'Winged Victory'
original Greek marble ca. 190 B.C.E**

דמותה המכוננת של ניקה, אלת הניצחון היוונית, כשהיא נמצאת במצב של נחיתה על חרטום הספינה. הרוח מדביקה את שמלתה לגופה הנראה מבעד לקפלי הבד שיוצר מצג של שקיפות. הכנפיים מושכות את הגו העליון אחורה ועם קפלי הבד יוצרים תחושה של גוף בתנועה. הפסל התגלה בחפירה ארכאולוגית בשנת 1863. נחשב לאחד משיאי האמנות ההלניסטית.

Venus de Milo 100 BC marble H. 202 cm
Paris, Louvre

ונוס ממלוס מגלמת את האידיאל הנשי
הקלאסי. שלמות גופה, העמידה הרגועה,
הפרופורציות האידיאליות של חלקי גופה
והאיפוק הקריר שמקרין הפסל, מאפיינים את
הטיפוס הקלאסי האפולוני.
הפסל מציג את האלה אפרודיטה - ונוס
במיתולוגיה הרומית ואלת האהבה והיופי
במיתולוגיה היוונית.

